

„Vyhledej stránku s lednovou oblohou,“ požádal ji hvězdář. Našel si už vhodné místo, kde ho před září ohně a svítilny chránily kamenné schody.

Dorotka rychle převracela stránky. „Už ji mám,“ řekla.

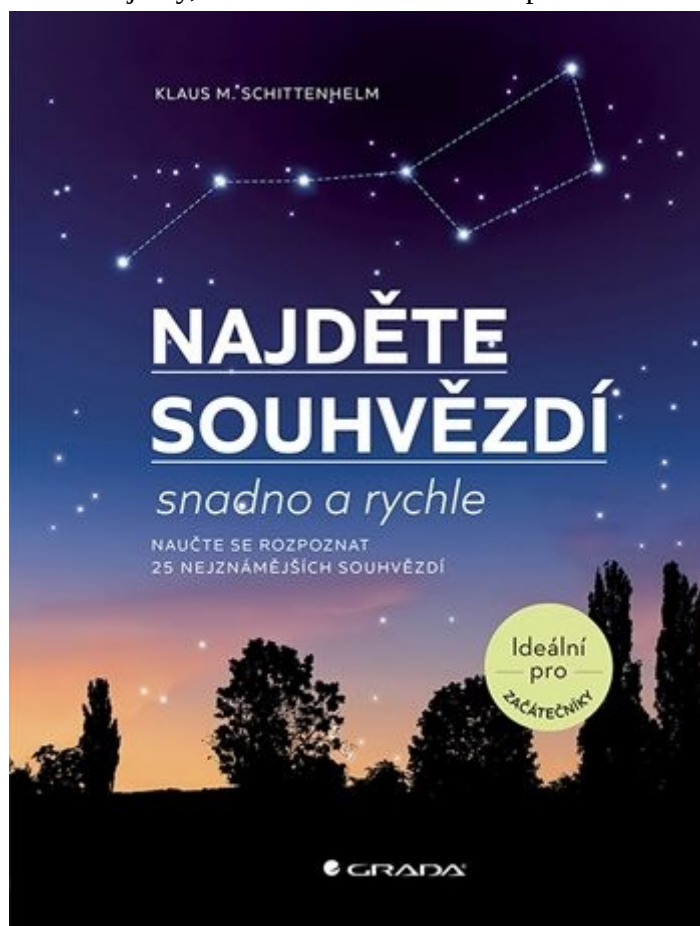
Dick se zadíval na oblohu přímo posetou hvězdami.

Zamrzlá loď kapitána Flinta, kapitola 2.: Signalizování na Mars

K pozorování hvězd, které je možné celoročně, je nějaká knížka opravdu dobrým pomocníkem. Jaký atlas měl asi Dick, se mi zatím nepodařilo zjistit. To nám ovšem nemusí vadit. Vhodných knížek je k dispozici celá řada.

Zrovna letos v lednu vydalo nakladatelství Grada jednu, která vypadá pro seznamování s hvězdnou oblohou docela prakticky: *Klaus M. Schittenhelm: Najděte souhvězdí snadno a rychle*. Podtitul *Naučte se rozpoznat 25 nejznámějších souhvězdí* nám upřesňuje, co můžeme od knihy očekávat.

Po úvodu je kniha rozdělená na čtyři části podle ročních období. V každé se probírá několik souhvězdí, která se v té době dají nejlépe pozorovat. Poslední kapitola nás seznámí s Měsícem, planetami a dalšími svítícími objekty, které můžeme na obloze pozorovat.

Kromě knížky nepotřebujete k pozorování nic jiného, zmiňovaná souhvězdí jsou při jasné obloze viditelná pouhým okem. Pokud nemáte ochotného pomocníka (jako Dick Dorotku) hodí se vám baterka s červeným filtrem. Červené světlo daleko méně narušuje noční vidění, takže si můžete do knihy posvítit a nemusíte se schovávat před světlem za kamenné schody.

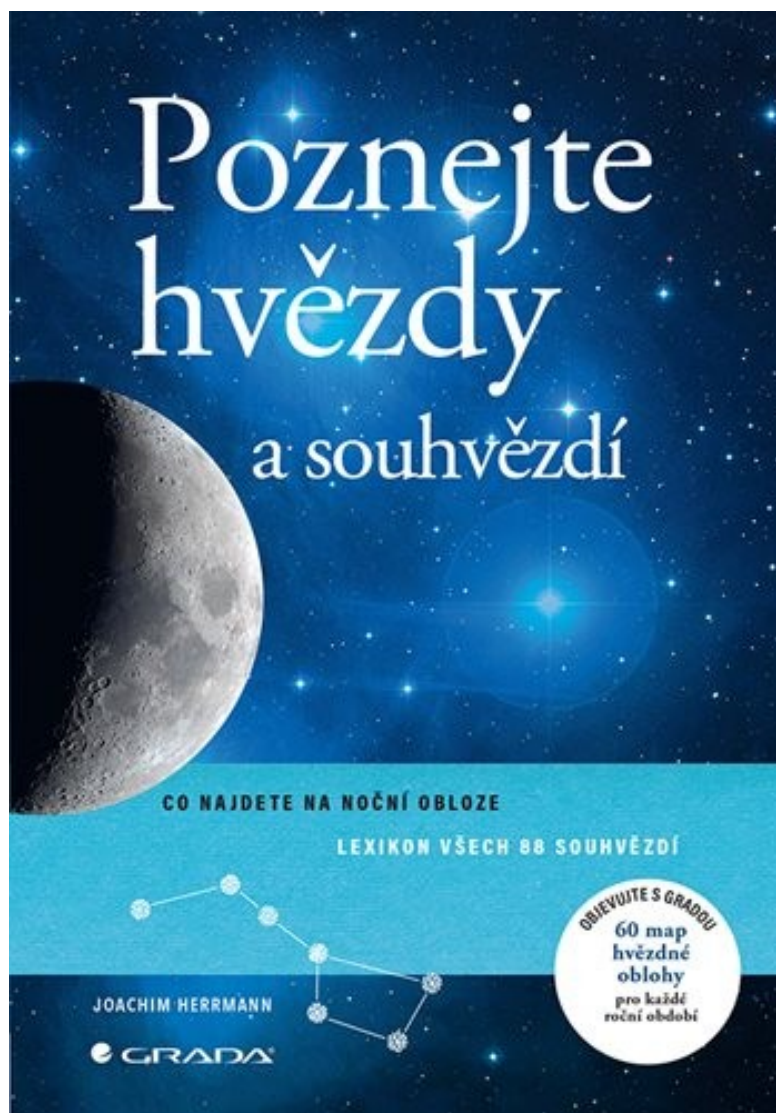
Zejména ve městech někdy překáží pozorování „světelný šum“, tedy světlo od pouličního osvětlení, z okem a výkladů nebo projíždějících vozidel. Proto se vám bude lépe pozorovat někde ve volné přírodě, nejlépe na kopci.

„Hvězdárna musí být nahoře na kopci,“ vysvětloval Dick, „aby byl širší obzor.“

Zamrzlá loď kapitána Flinta, kapitola 2. Signalizování na Mars

Knížku vydalo nakladatelství Grada v lednu 2023 a pokud ji nenajdete v knihkupectví, můžete si ji objednat v e-shopu.

Podobně zaměřená je o něco starší kniha *Joachim Hermann: Poznejte hvězdy a souhvězdí*. Ta je vhodná zejména pro ty, kteří se chystají cestovat na jižní polokouli, obsahuje totiž i hvězdy a souhvězdí jižní hvězdné oblohy.

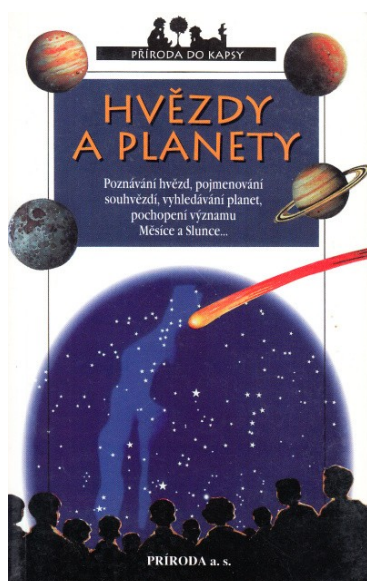

Vydalo ji v roce 2021 opět nakladatelství Grada a minimálně v e-shopu je stále dostupná.

Po dalších zajímavých knihách se budete muset rozhlížet po antikvariátech, vyšly už dříve (některé už dost dávno) a v knihkupectvích je už neseženete.

Pro přehlednost si je seřadíme podle roku vydání od nejmladších až po nejstarší.

Šikovnou knížku **Hvězdy a planety** vydalo v roce 1996 nakladatelství Příroda a.s. v Bratislavě¹ jako součást řady *Příroda do kapsy*.

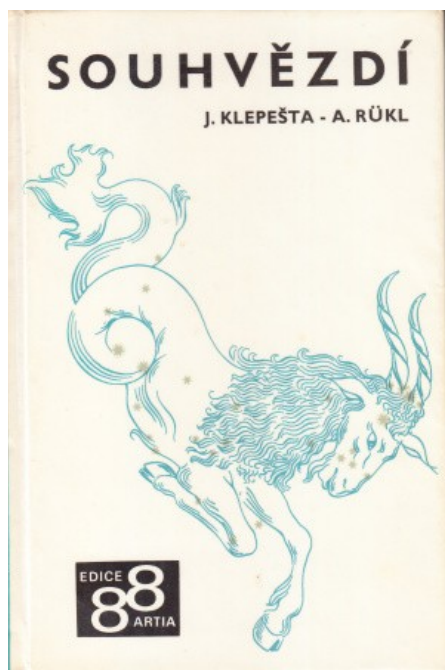
Autorům *Claudine a Jean-Michelovi Massonovým* se podařilo do minimálního rozsahu vtěsnat základní rady pro začátky hvězdných pozorování. Knižka je skutečně „do kapsy“, což je vítané zejména na cestách. Pro ty, kteří se chtějí o astronomii něco dozvědět a pozorovat noční oblohu, je to ideální knížka do začátku.

Další opravdu kapesní knížku napsal *Josip Kleczek*. Pod názvem **Naše souhvězdí** vyšla v nakladatelství Albatros v oblíbené edici OKO dokonce čtyřikrát (1973, 1978, 1986 a 1994). Já mám 4. vydání z roku 1994, které je opravené a doplněné. Zajímavých informací je tam opravdu spousta, jen hledat souhvězdí na obloze je podle téhle knížky trochu obtížnější. Vhodným doplňkem by byla mapa hvězdné oblohy, nejlépe tzv. otáčivá.

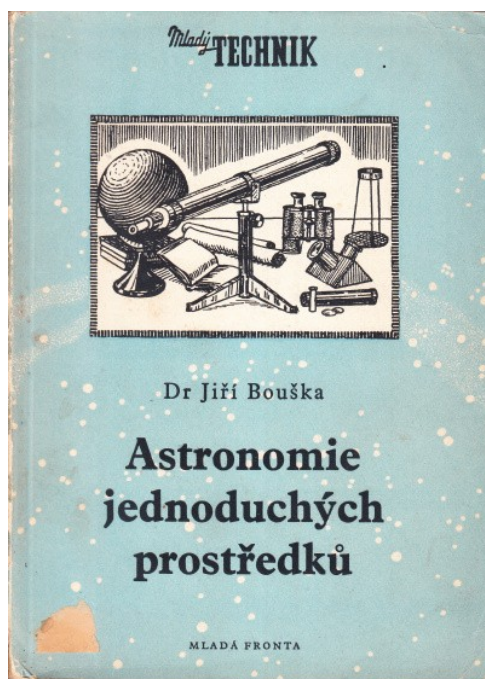

1 Ti kteří slovensky neradi čtou, se nemusí lekat, knížka je v češtině.

Snad nejšikovnější příručku sestavili *Josef Klepešta a Antonín Růkl*. Vydalo ji nakladatelství Artia v roce 1971 pod stručným názvem **Souhvězdí**. Je také kapesního formátu a přesto obsahuje spoustu zajímavých a užitečných informací. Je to asi knížka, která by se Dickovi líbila. Několikrát jsem ji měl vypůjčenou a dlouho jsem ji sháněl po antikvariátech, až se nakonec podařilo. Asi vyšla v poměrně malém nákladu (v tiráži neuvedeno).

Nejstarší knížka, o níž bych se rád zmínil je z roku 1953. Napsal ji *Dr. Jiří Bouška* a pod názvem **Astronomie jednoduchých prostředků** ji vydala Mladá fronta v edici „Mladý technik“. Těch sedmdesát let je na ní trochu znát, ale i tak je to zajímavé a užitečné čtení. Pokud byste ji objevili v antikvariátu – neváhejte. Snad by mohla být k vypůjčení i v některé knihovně.

Nakonec se zmíním o dvou knížkách, které by důsledně vědecky založeného Dicka asi příliš nenadchly.

„Poslyšte,“ obrátil se dychtivě na kapitána Flinta. „Prý se výborně vyznáte ve hvězdách. Pořád tu něčemu nerozumím.“

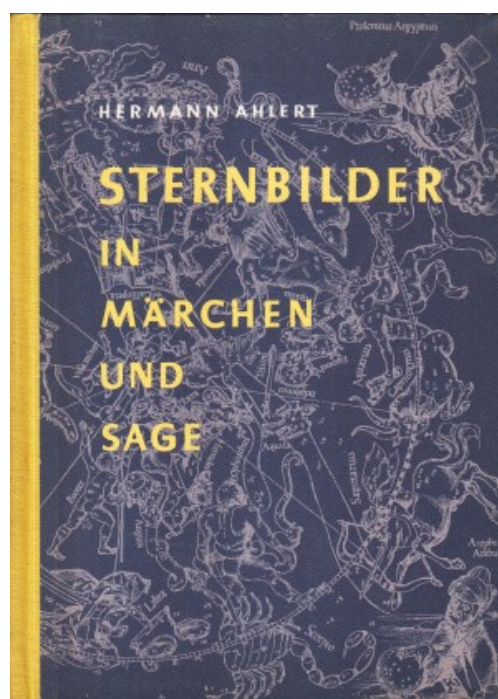
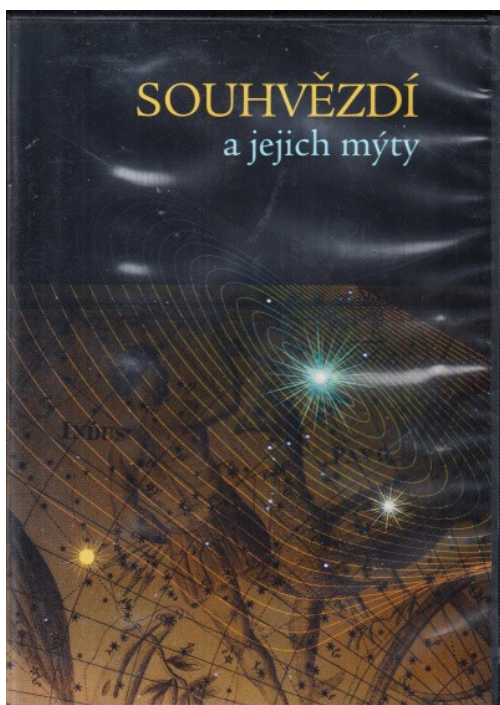
...

„Kdyby si nechali všechny ty básničky, udělali by mnohem líp.“

Zamrzlá loď kapitána Flinta, kapitola 21. Kapitán Flint se vrací

Dicka poezie a legendy moc nezajímaly, ale přístup může být různý a někdo se k pozorování souhvězdí třeba dostane právě přes ně.

V roce 2006 vydalo nakladatelství Levné knihy CD-ROM **Souhvězdí a jejich mýty**. Jako autorka je uvedena *Vendula Dvořáčková*. Je to zajímavý materiál, najdete tam přehled 45 souhvězdí a ke každému i stručnou legendu, která vysvětluje název. Potěchou pro oko je 116 vyobrazení souhvězdí ze starých rukopisů a tisků.

V roce 1954 vyšla v berlínském nakladatelství Kinderbuchverlag útlá knížka s názvem **Sternbilder in Märchen und Sage**². Jejím autorem byl *Hermann Ahlert*. Obsah podobný zmíněnému CD. Pokud se mi podařilo zjistit, česky tahle knížka nevyšla. Němčina tam není příliš obtížná, takže by si mohli počíst i mírně pokročilí němčináři.

A to je o hvězdách a souhvězdích asi všechno. Povídaní jsem proložil citacemi ze Zamrzlé lodi kapitána Flinta. Je to sice knížka se zimní tematikou, ovšem hvězdy můžeme pozorovat celoročně a na jaře a v létě u toho navíc tak nevymrznem.

čfk

² Souhvězdí v pohádkách a ságách